

Monopolyo kdpy.

*Ti kinapudno iti likud
ti awan sarday a panagngato
ti presyo ti petrolyo*

**Praymer nga insagana
ti Kawanihan sa Impormasyon
ti Partido Komunista ti Pilipinas
Mayo 2002**

K

alpasan ti sagesesentimo a panagbaba manipud Oktubre inggana Disyembre idi napalabas a tawen, ingato manen ti Petron, Caltex ken Shell ti presyo dagiti produkto a petrolyo. Abereyds a 35 sentimo ti nainayon iti presyo ti kada litro ti gasolina ken 30 sentimo iti *diesel* idi Marso 20. Kalpasan laeng ti dandani dua a lawas, 50 sentimo manen ti ingato dagiti presyo. Tapno kano pullatan ti 37% panangngato ti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market itay nabiit, manamnama dagiti sumaruno pay a panangngato ti presyo dagiti produkto a petrolyo.

Dati nga aramid ti tallo a higante a kumpanya ti sagpaminsan a panagpababa dagiti presyo tapno liklikan ti dillaw. Ngem ti nasao a panagbaba ket nakabasbassit no ikumpara iti aktwal a panagbagsak ti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market. Ken ngumato laeng bassit ti presyo ti krudo a petrolyo, naparpardas pay ngem iti alas-kwatro ti panangngato da ti presyo.

No sublian dagiti napalabas a tawen, nalawag a makita ti pangato a kabuklan a direksyon ti presyo dagiti produkto a petrolyo. Awan sabali no di ti naruay a masa nga anak ling-et ti aglak-am ti kakakaroan nga ablat daytoy.

Ti agtultuloy a panangngato ti presyo ti petrolyo ket maysa kadagiti problema nga inaldaw a sangsangoen ti umili a Pilipino. Ti panaglaban ditoy ket maysa a partikular a paset ti panaglaban iti panangidadanes ken pananggundaway dagiti ganggannaet a monopolyo a kapitalista ken ti kakumplot da a reaksiunaryo nga estado.

Talakayen daytoy a praymer ti kinapudno iti likud ti awan sarday a panangngato ti presyo ti petrolyo. Maipakita no kasano nga ibadbaddek dagiti monopolyo a kumpanya ti petrolyo ti pagimbagan ti umili iti panangpespes da ti higante a tubo. Matalmegan ti usapin iti kontrol ken akinkukua iti industriya ti petrolyo kas mapangngeddeng nga usapin, saan laeng nga iti panangrisut iti problema ti nguminngina a presyo ngem, importante la unay, iti panangsigurado nga agserbi daytoy iti nailian nga interes.

1 *Kasano kapateg ti industriya ti gasolina iti Pilipinas?*

NAPATEG LA UNAY TI GASOLINA iti biag ti umili a Pilipino. Dandani amin a banag a maus-usar tayo iti inaldaw ket nausaran ti pagsungrod a petrolyo. Ti gaas mismo, nga esen-

syal iti inaldaw a biag ti adu lallalo iti kaaw-awayan ket maysa a produkto a petrolyo.

Estratehiko ti papel ti petrolyo iti nailian nga ekonomya. Nasurok limapulo ken uppat a porsyento (54.4%) ti nailian a konsumo ti enerhiya ket nagtaud iti imported a petrolyo. Daytoy ti mangpatpataray kadagiti makinarya iti pabrika ken taltalon, mangpapaandar kadagiti lugan ken mangparuar ti kuryente. Naggapu met iti petrolyo ti naata a materyales a kasapulan ti batayan nga industriya ti kemikal, a malaksid iti industriya ti landok ket pagbatayan ti pudno nga industriyalisasyon ken panagrang-ay.

Ngem gapu ta ti industriya ti petrolyo iti Pilipinas ket kontrolado dagiti ganggannaet a monopolyo a kapitalista, agser-serbi laeng daytoy iti panang-gundaway iti umili ken panang-padakkel ti ganansya ti dadakkel a korporasyon a ganggannaet. Ti kontrol ti ganggannaet iti industriya ti petrolyo ket maysa kadagiti adigi ti imperyalista a dominasyon iti ekonomya ti pagilian. Igalgalut daytoy ti umili a Pilipino iti awanan patingga a panangngato ti presyo ti petrolyo bayat nga awan gibus met a bumasbassit ti kapasidad da a gumatang.

2 *Apay a kanayon a ngumatngato ti presyo ti produkto a petrolyo?*

KANAYON A NGUMATO TI presyo dagiti produkto a petrolyo gapu ta ikedked-deng daytoy ti kartel iti industriya ti petrolyo iti rangta a manggamrud ti sobra-sobra a ganansya.

Ti industriya ti petrolyo iti Pilipinas ket monopolisado dagiti kumpanya ti Petron, Shell ken Caltex—a mangbukbukel iti lokal a kartel iti petrolyo. Kontrolado dagitoy nasao a kumpanya ti importasyon, panagimbak, panagrepina ken kabuklan a paset ti distribusyon inggana panaglako ti petrolyo. Nasurok 90% ti market dagiti produkto a petrolyo iti pagilian ket iggem dagitoy. Iti kastoy a kasasaad, maikeddeng ti panagkumplot ti tallo iti presyo dagiti produkto a petrolyo.

Dagiti kumpanya a mangbukbukel iti lokal a kartel ket dagiti subsidyaryo wenno kukua ti daddadakkel a kumpanya a multinasyunal (*multinational corporation* wenno MNC) a mangbukbukel met iti internasyunal a kartel a mangkonkontrol iti industriya ti petrolyo iti intero a lubong (*kitaen ti Listaen 1*). Nakalatag iti intero a lubong ti nalawa nga iket dagiti subsidyaryo dagiti nasao nga MNC.

Listaen 1

DAGITI KANGRUNAAN A MONOPOLYO A KUMpanya TI PETROLYO ITI LUBONG		
Kumpanya	Nasyunalidad	Lokal a Subsidyaryo
Exxon-Mobil	Amerikano	-
Royal Dutch Shell	British-Dutch	Pilipinas Shell
British Petroleum-Amoco	British-Amerikano	-
Total Fina-Elf Aquitaine	French	Total
Chevron-Texaco	Amerikano	Caltex Philippines
* Ti Saudi Aramco ti akinkukua iti 40% ti Petron ket binukel ti Cchevron ken Texaco ken itatta ket kukua ti gubyerno ti Saudi Arabia.		

Mangsaksakmal ti nakadakkak a ganansya dagiti MNC iti petrolyo babaen iti *transfer pricing*—ti sistema ti mas nangato a panagpresyo iti linakuan iti intar dagiti subsidyaryo wenno iti baet ti maysa a subsidyaryo ken ti akinkukua nga MNC (a maaw-awagan a *parent company*). Maysa daytoy kadagiti kangrunaan a mangidurduron a pangato iti presyo dagiti produkto a petrolyo.

Iti Pilipinas, ti krudo a petrolyo a maangkat dagiti lokal a subsidyaryo manipud kadagiti *parent company* ket kadawyan a nangatangato iti agarup \$3 kada bariles ngem iti presyo ti sangalubongan a market.

Babaen iti *transfer pricing*, paruaren dagiti lokal a kumpanya ti petrolyo a malugluga da gapu iti dakkak a gastos iti importasyon. No ar-arigen, ti makunkuna a pannakalugi ket ganansya para iti MNC nga akinkukua iti kumpanya. Ngem ti nasao a pannakalugi ket pagsangsanggirang da tapno makapangato ti presyo, ken iti kasta, masigurado met ti supertubo ti subsidyaryo. Ngarud, dua a daras nga agganansya ti kumpanya—maysa para iti *parent company* ken maysa para iti subsidyaryo—iti pagdaksan ti ordinaryo nga umili.

Matantiya a P19 bilyon kada tawen ti maipuspuslit ti lokal a kartel ti petrolyo iti kastoy nga aramid. Lallalo pay a nakabuelo ti kartel iti kastoy a panagswitik manipud naipatungpal ti deregulasyon iti industriya ti petrolyo idi 1996.

3 Kadawyan a maipabpabasol iti OPEC ti panagngato ti presyo ti gasolina. Ania ti OPEC ken ania ti biang na iti panagpresyo?

TI ORGANIZATION OF Petroleum Exporting Countries (OPEC) ket organisasyon a pakabilangan dagiti pagilian ti Saudi Arabia, Iran, Iraq, Venezuela, Nigeria, United Arab

Hedkwarter ti OPEC iti Vienna, Austria

Emirates, Kuwait, Indonesia, Libya, Algeria ken Qatar. Nabukel daytoy idi 1960 iti panggep nga ikoordinada dagiti patakaran iti produksyon ti petrolyo dagiti miembro a pagilian iti sango ti sobra a produksyon nga ar-aramiden

dagiti imperyalista ken ti kabatog a panagbagsak ti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market. Daytoy a panagbagsak ti presyo ket pangta iti kinatibker ti ekonomya dagiti nasao a pagilian gapu ta iti petrolyo da a kangrunaan a nakasanggir.

Agkaykaysa dagiti miembro ti OPEC a kontrolen ken limitaran ti produksyon ti petrolyo tapno liklikan ti sobra a panagbaba ti presyo na ken ti napardas a pannakaibus ti limitado a reserba. Reaksyon daytoy iti dandani solo a panangigup dagiti imperyalista iti pastrek manipud iti petrolyo.

Epektibo a naipatungpal dagiti kameng ti OPEC ti kontrol iti suplay ti petrolyo iti market babaen iti pananginasyunalisa ken direkta a panangiggem iti produksyon ti krudo a petrolyo iti pagilian da. Agtataud ti 41% ti kabuklan a produksyon ti krudo a petrolyo kadagiti pagilian a kameng ti OPEC ken 55% ti petrolyo a mainenegosyo iti lubong. Gapu ditoy, nakadakkkel ti impluwensya ti organisasyon iti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market.

Ngem ti presyo ti krudo a petrolyo ket maysa laeng kadagiti salik a mangikeddeng ti *pump price* dagiti produkto a petrolyo. Ti lallalo a nakadakkkel ken di nainkalintegana nayan iti pinal a presyo dagiti produkto a petrolyo ket aramid dagiti imperyalista a kumpanya ti petrolyo a mangkonkontrol iti transportasyon ken panagrepina ti krudo a petrolyo ken iti distribusyon ken panaglako kadagitoy a produkto.

No kasta, saan a rumbeng nga iturong iti OPEC ti dillaw iti panangngato ti presyo dagiti produkto a petrolyo gapu ta

ti impluwensya wenno papel daytoy ket inggana iti tukad laeng ti produksyon ti krudo a petrolyo. Ngem, rumbeng nga ikonsentra ti kadadagsenan a panagdillaw iti sangalubongan a kartel iti petrolyo a manggamgamrud ti sobra-sobra a ganansya ken pudno a mangikedkeddeng ti *pump price* dagiti produkto a petrolyo.

4 Kasano kadakkel ti inaynayon ti kartel iti presyo ti gasolina?

DAGITI LAENG LIBRO DE kwenta dagiti kumpanya ti petrolyo ti makaipakita ti eksakto a gatad nga inaynayon da iti presyo ti petrolyo. Uray no kasta,

mabalin nga usaren a pagrukudan ti *automatic pricing mechanism* (APM), ti dati a pormula ti gobyerno iti panangikeddeng ti presyo ti petrolyo, tapno inggana iti maysa a tukad ket marukod ti sobra a panagpresyo nga ar-aramiden dagiti monopolyo.

Segun iti APM, iti kada dolyar nga ingato wenno ibaba ti sangalubongan a presyo ti kada bariles ti krudo a petrolyo, 26 sentimo kada litro ti ingato wenno ibaba ti *pump price* ti petrolyo iti Pilipinas. Segun met iti pormula, ti tunggal piso a pananggato wenno panagbaba ti sukat ti piso iti dolyar ket kaibatogan ti 13 sentimo kada litro a pananggato wenno panagbaba ti presyo ti petrolyo.

Makita iti *Listaan 2* ti tantiya a sobra a panagpresyo ti kartel batay iti APM. No ngumato ti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market wenno bumaba ti pateg ti piso kontra iti dolyar, agsobsoobraan ti pananggato nga ar-aramiden ti kartel.

TANTYA A SOBRA A PANAGPRESYO ITI PETROLYO BATAY ITI APM

(Enero-Disyembre 2000)

	APM									
	Presyo ti krudo (\$/bariles)	Panagngato/ (panagbaba)	Sukat ti piso iti dolyar	Panagngato/ (panagbaba)*	Panagbaliw iti presyo ti krudo x 0.26	Panagngato (panagbaba) ti piso x 0.13	Rumbeng a panagngato/ (panagbaba) segun iti APM	Aktwal a panagngato/ (panagbaba)	Overpricing/ (underpricing) kada litro	Overpricing/ (underpricing) iti binulan**
Ene	23.36	(0.29)	40.39	0.08	(0.08)	0.01	(0.07)	0.00	0.07	141,050,000
Peb	24.63	1.27	40.93	0.54	0.33	0.07	0.40	0.27	(0.13)	(264,712,000)
Mar	25.06	0.43	41.13	0.20	0.11	0.03	0.14	0.74	0.60	1,306,774,000
Abr	22.10	(2.96)	41.28	0.15	(0.77)	0.02	(0.75)	(0.08)	0.67	1,407,210,000
Mayo	25.70	3.60	42.83	1.55	0.94	0.20	1.14	0.00	(1.14)	(2,468,375,000)
Hun	27.24	1.54	43.17	0.34	0.40	0.04	0.44	0.49	0.05	95,340,000
Hul	26.08	(1.16)	44.83	1.66	(0.30)	0.22	(0.09)	1.00	1.09	2,356,186,000
Ago	27.00	0.92	45.14	0.31	0.24	0.04	0.28	0.00	(0.28)	(606,515,000)
Set	29.97	2.97	46.15	1.01	0.77	0.13	0.90	0.35	(0.55)	(1,162,350,000)
Okt	30.52	0.55	51.02	4.87	0.14	0.63	0.78	1.06	0.28	616,063,000
Nob	30.32	(0.20)	49.63	(1.39)	(0.05)	(0.18)	(0.23)	0.03	0.26	551,670,000
Dis	21.65	(8.67)	50.01	0.38	(2.25)	0.05	(2.20)	0.01	2.21	4,806,116,000
KABUKLAN										6,778,457,000

*Ti basaran daytoy ket P40.31:\$1 a sukat idi disyembre 1999.

**Ti kwenta ti overpricing iti binulan ket naibasar iti panagtaya a 70 milyon a litro a konsumo iti inaldaw iti tawen 2000.

Kwenta ti IBON manipud iti datos ti DOE ken BSP

PASET TI TUNGAL KUMPANYA ITI SOBRA A PANAGPRESYO (piso)			
<i>Kumpanya</i>	<i>Enero-Disyembre 2000</i>	<i>Abereyds iti inaldaw</i>	<i>Abereyds kada oras</i>
Petron	2,419,909,149	6,629,888.08	276,245.34
Shell	2,345,346,122	6,425,605.81	267,733.58
Caltex	1,416,697,413	3,881,363.05	161,723.46
ddpy.	596,504,216	1,634,258.13	68,094.09
Kabuklan	6,778,457,000	18,571,115.07	773,796.46

Kwenta ti IBON manipud iti datos ti DOE ken BSP

Kanayon nga agdardaras a mangipangato ti presyo dagiti kumpanya. Oras a ngumato ti presyo ti krudo iti sangalubongan a market, dagus da a mangipangato ti presyo uray saan pay a naibus ti kadawyan a tallo a bulan nga imbentaryo wenno pempen a petrolyo a ginatang da iti nababbaba a presyo.

No bumaba met ti sangalubongan a presyo, wenno ngumato ti pateg ti piso kontra iti dolyar, awan wenno dandani awan ti panagbaba ti presyo. Adda dagiti pasamak nga ingato da pay daytoy.

5 ***Mano ti gangganansyaen dagiti kumpanya ti gasolina iti Pilipinas?***

SEGUN KADAGITI OPISYAL nga ulat ti tallo a higante iti industriya ti petrolyo iti Pilipinas, nakagam-rud da ti nagtipon a ganansya a P6.7 bilyon

idi 2000. No inayon ditoy ti mapatta-patta a P19 bilyon a maipuspuslit da iti tinawen babaen ti *transfer pricing* ken ti agarup P6.8 bilyon nga innayon da iti presyo dagiti produkto a petrolyo, nasurok a P32 bilyon ti tinubo da iti tawen 2000.

Listaan 4

Deklarado a ganansya ti 3 Higante a Kumpanya ti Petrolyo (bilyong piso)				
<i>Tawen</i>	<i>Petron</i>	<i>Shell</i>	<i>Caltex</i>	<i>Nagtipon a ganansya</i>
1989	0.8	0.9	0.2	1.9
1990	0.9	0.9	0.6	2.4
1991	1.2	0.8	1.1	3.1
1992	1.5	0.5	0.9	2.9
1993	2.8	0.4	1.0	4.2
1994	7.5	0.6	0.9	9.0
1995	4.0	1.7	1.1	6.8
1996	4.2	2.5	0.7	7.4
1997	(0.6)	(1.5)	(2.4)	(4.5)
1998	3.7	1.7	1.3	6.7
1999	2.4	2.1	1.4	5.9
Kabuklan	28.4	10.6	6.8	45.8

Datos manipud iti Securities and Exchange Commission

Ipakita ti *Listaan 4* ti deklarado a ganansya ti tallo a kumpanya manipud 1989 inggana 1999.

Kadagiti korporasyon iti Pilipinas a kadadakkelan ti inkam da iti tawen 2000, adda iti maikapat ti Petron, maikanem ti Shell ken maikawalo ti Caltex.

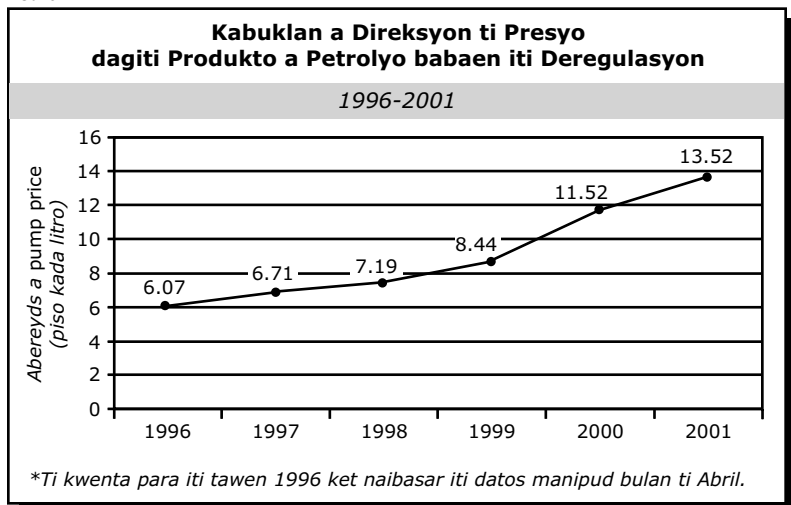
6 **Apay a nawaya a makaswitik ti kartel iti petrolyo?**

NAWAYA A MAKASWITIK ti kartel iti petrolyo gapu ta tartarakenen daytoy ti reaksyunaryo a gubyrno.

Uray idi panawen ti “regulasyon” wenno panagkontrol ti gubyrno iti presyo ti petrolyo, agtultuloy a ngumatngato dagiti presyo. Uray makuna nga idi ket kasla awan kalintegan ti kartel a mangikeddeng ti presyo ti petrolyo, no ar-arigen ket kanayon a masursurot ti dawdawaten daytoy gapu ta nairut ti pannakikumplot dagitoy iti reaksyunaryo a gubyrno babaen iti Energy Regulatory Board (ERB), ti ahensya a mangap-apruba kadagiti panagbalbaliw iti presyo dagiti produkto a petrolyo.

Iti panangipatungpal ti deregulasyon ti industriya ti petrolyo, direkta a naikkan ti sibubukel a wayawaya dagiti ganggannaet a monopolyo iti panangikeddeng ti presyo ti

Tsart 1

Kwenta batay iti datos ti DOE

petrolyo iti lokal a market. Umuna a nagbalin a linteg ti deregulasyon idi 1996 kas Republic Act (RA) 8180 wenno Downstream Oil Industry Deregulation Act. Gapu iti panagsupiat ti umili, impasuli daytoy ti gubyrno ngem nasukatan laeng idi 1998 ti dandani eksakto a kopya, ti RA 8479.

Iti uneg ti deregulasyon, lallalo pay a nagbalin a nawaya a makagamrud dagiti higante a kumpanya ti petrolyo.

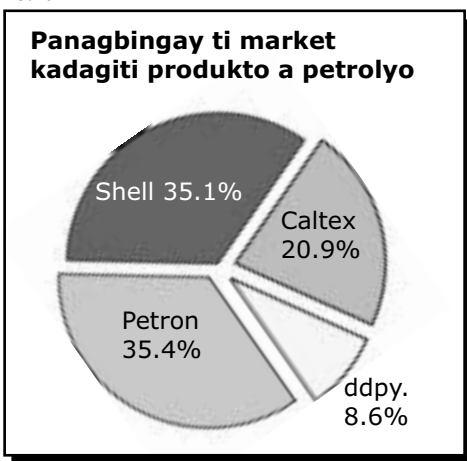
Umuna, nawaswas ti ERB. Itatta saan a kasapulan a mangi-datag pay ti petisyon iti ERB ti kumpanya a mangipangato ti presyo. Saan met a kasapulan nga ipakita iti publiko ti aniaman a plano a mangingato ti presyo.

Naikkat met ti tallo a bulan a minimum nga imbentaryo wenno kaadu ti suplay a rumbeng ket kanayon nga imbak dagiti kumpanya. Ti panangikeddeng ti minimum nga imbentaryo ket maysa a proteksyon iti napardas a panagbaliw-baliw ti presyo. Itatta nga awanen daytoy, nawaya dagiti kumpanya a dagus a mangingato ti presyo tunggal ngumato ti presyo ti krudo a petrolyo, uray no adu pay ti nabati a suplay da.

Segun met iti awtoridad nga inted ditoy ti RA 8479, inikkat

ti dati a rehimen nga Estrada babaen iti Executive Order 314 idi Nobyembre 2000 ti taripa a rumbeng a bayadan dagiti kumpanya iti panagangkat kadagiti produkto a petrolyo maibilang dagidiay us-usaren ti kaadduan kas ti *diesel* ken LPG. Isu a malaksid a nawaya da a mangingato ti presyo, libre met iti panagbayad ti buwis ti tallo a higante a kumpanya.

Tsart 2

Datos manipud iti DOE

Inggana itatta, kontrolado ti tallo a dadakkel a kumpanya ti market dagiti produkto a petrolyo iti pagilian. Iggem ti Petron ti 35.4% ditoy, 35.1% ti Shell ken 20.9% ti Caltex. Dagiti kumpanya a barbaro iti industriya ken dagidiay kaserserrek iti pagilian, a mailaslastog idi nga umadu babaen ti deregulasyon ken mangparegta iti kumpetisyon, ket mangibagi laeng ti 8.6% ti market. Iti kabuklan a 3,220 gasolinaan iti pagilian, 145 wenno 4.5% laeng ti kukua dagiti baro a kumpanya. Maysa pay, kaaduan kadagitoy ket nakasanggir iti tallo a higante a kumpanya.

Agtultuloy latta ti panagdakkel ti tallo a higante. Idi 2000, P4.2 bilyon a baro a kapital ti ginastos ti Petron tapno ingato ti kapasidad na iti produksyon. Manipud iti dati a 165,000 bariles ti petrolyo iti inaldaw, makapagproseso daytoy itatta ti 180,000. Idi met 1999, ingngato ti Caltex iti 39% ti gatad a nailatang tapno padur-asen ti *refinery* na iti Batangas ken pasaknapen ti saklaw na iti market. Kas resulta na, naingato ti kumpanya ti kabaelan iti produksyon manipud 70,000 agturong iti 84,000 bariles kada aldaw.

7 *Apay nga ipatpatungpal ti reaksyunaryo a gubyrno ti deregulasyon?*

inaramid da a kondisyon daytoy iti \$650 milyon nga ipautang ti IMF iti pagilian idi 1994.

Idi 1992, naikeddeng babaen iti RA 7638 ti direksyon ti programa ti gobyerno iti enerhiya ket pribatisasyon dagiti ahensya nga adda kainaigan na iti enerhiya ken ti deregulasyon ti sektor ti enerhiya.

Sumurot daytoy iti imperyalista a patakaran ti “globalisasyon” ken “nawaya a linnakuan” a mangikedkeddeng nga aniaman a pannakibiang wenno regulasyon ti gubyrno ket manglaplapped iti nawaya a kumpetisyon, agresulta iti panagbaba ti kalidad dagiti produkto ken serbisyo ken mangipangato kadagiti presyo.

Babaen iti panangpunas iti aniaman a papel ti gobyerno iti garaw ti industriya ken negosyo, agbalin a patas kano ti laban ti nadumaduma a kumpanya.

Makaengganyo kano daytoy kadagiti baro nga agpuonan tapno lumaok iti panangiduron ti nawaya a kumpetisyon. Ti naregta a kumpetisyon ket mangiduron kano kadagiti kapitalista a pasayaaten dagiti produkto ken serbisyo da. Kaiimportantean, mangiduron kano daytoy iti panagbaba dagiti presyo.

Ti pudno, ti kayat a waswasen dagiti monopolyo kapitalista ket ti lapped ken taktak nga ited dagiti “regulasyon” ti gubyrno iti panaggamgam da ti higante a ganansya. Iti panagkaro ti

krisis ti sangalubongan a sistema a kapitalista, aramiden dagiti imperyalista dagiti amin a wagas tapno maikkat amin a lapped iti bwelo dagiti negosyo da.

Nakalawlawag ngarud, nga imbes a buraken, lallalo laeng a pinapigsa ti deregulasyon ti panagari-ari ti kartel ti petrolyo iti Pilipinas.

8 Makatulong kadi no maisubli ti regulasyon ti gubyrno iti industriya ti gasolina?

SAAN A MARISUT TI simple a panagsubli iti dati nga urnos ti problema ti di ma lappedan a panagngato ti presyo ti petrolyo. Malagip a deka-dekada pay sakbay a naipatung-

pal ti deregulasyon, saan a nakalung-aw ti umili ditoy a problema.

Sakbay nga agbalin a linteg ti deregulasyon, ti gubyrno mismo ket nakilaok iti kartel babaen iti Petron nga idi ket kukua na pay. Maisupadi iti deklarado a panggep idi ti Petron a siguradoen ti umdas a suplay ti petrolyo iti presyo a kabaelan ti umili, saan a manmano dagiti kanito a daytoy pay mismo ti immuna a nangipilit ti panagngato ti presyo.

Ti ERB, a naikeddeng a mangipatungpal kadagiti regulasyon, ket isu pay ti mangdepedensa kadagiti kumpanya ti petrolyo no ingato da ti presyo. Nakarkaro pay, tapno aramiden kano nga istable ti lokal a presyo no ngumato ti presyo ti krudo a petrolyo iti sangalubongan a market, ipabpabaklay da iti umili ti “lugi” dagiti kumpanya babaen iti Oil Price Stabilization Fund (OPSF). Ti pudno, babaen ti linteg iti deregulasyon ket obligado pay ti gubyrno a bayadan dagiti balanse nga idi pay a kubkubraren dagiti kumpanya manipud iti OPSF.

Awan duadua a ti deregulasyon ket mangpakpakaro

iti problema. Ngem daytoy ket paset laeng ti batayan a problema ti monopolyo a kontrol iti industriya ti petrolyo ken ti panangitandudo, pannakikumplot ken kinaadipen ti gubyrno ditoy iti pakadaksan ti umili. Adda man regulasyon wenno awan, inggana nga agtaltalinaed ti dominasyon dagiti monopolyo a korporasyon iti industriya, agtultuloy ti awanan sarday a panagnagato ti presyo dagiti produkto a petrolyo.

9 *Ania ngarud ti rumbeng nga aramiden tapno umiso ti presyo ti gasolina?*

TAPNO MASOLBAR TI problema iti nanga-to ken agtultuloy a ngumatngato a presyo dagiti produkto a petrolyo, kasapulan nga:

1. Irolbak ti presyo dagiti produkto a petrolyo tapno ikkaten ti sobra-sobra nga inaynayon ditoy ti kartel iti napalabas. Kabayatan na, rumbeng a lappedan ti aniaman a panagnagato manen ti presyo;
2. Ibasura ti RA 8479 a nangted kadagiti kumpanya ti sibubukel a waya a mangingato iti presyo, ken waswasen ti patakaran ti deregulasyon iti kabuklan; ken
3. Inasyunalisa ti industriya ti petrolyo iti Pilipinas. Isentralisa iti estado ti importasyon, panagimbak ken panagrepina ti krudo a petrolyo ken kabuklan a paset ti distribusyon dagiti repinado a produkto a petrolyo.

Mabalin a palubusan iti maysa a naikeddeng a tukad ken panawen ti pribado a panangilako dagitoy a produkto. Ngem ti kadakkelan a paset ket maipaima iti kontrol ti estado.

Iti importasyon, mabalin a sumrek ti pagilian kadagiti *bilateral* a pannakitulag kadagiti pagilian a mangididiaya ti krudo a petrolyo iti kababaan a presyo.

Kagiddan daytoy, padasen a kissayan ti panagsanggir iti imported a petrolyo babaen iti panangited ti umdas a

talmeg ken rekurso iti panagsapul ken panagdur-as ti lokal nga alternatibo a pangalaan ti enerhiya kas ti *natural gas*, *hydroelectric power*, *geothermal power* ken dadduma pay. Malaksid pay ditoy iti panagsapul ti lokal a deposito ti petrolyo.

Imbes nga iturong iti panaggamgam ti supertubo kas ti agtaltalinaed itatta, iturong ti produksyon iti panangsigurado a kanayon nga adda umdas a suplay dagiti produkto a petrolyo iti presyo a kabaelan. Ti industriya ti petrolyo ket pagserbien iti panagpundar dagiti nailian a batayan nga industriya ken mekanisasyon ti agrikultura.

Ngem dagitoy nga addang ket laplappedan ti agdama a mala-kolonyal nga estado. Imbes, agtultuloy a paspasingkedan ti dadakkel a kumprador ken burukrata kapitalista ti ganggannaet a monopolyo-kapitalista nga interes iti pagilian.

Ti nasyunalisasyon ti industriya ti petrolyo, ngarud, ket saan a mabalin nga isina iti pannakidangadang para iti rebolusyonaryo a panagbalbaliw ti gimong. Ti pananggibus iti imperyalista a kontrol iti industriya ti petrolyo ket paset laeng ti pananggibus iti imperyalista a kontrol iti gimong a Pilipino iti kabuklan.

E. Drowing manipud iti Ang Manggagawa

krudo a petrolyo - naata a materyal dagiti produkto a petrolyo. Naaramid iti uneg ti milyun-milyon a tawen manipud kadagiti nagrupsa nga immun-una nga ayup ken mulmula ken masarakan kadagiti deposito iti uneg ti daga.

diesel (wunno diesel fuel) - pagsungrod para iti makina a diesel.

Mangpaandar kadagiti pampasahero a dyip ken bus. Kadawyan a maaw-awagan a 'krudo'.

downstream oil industry - ti paset ti industriya ti petrolyo manipud panag-repina inggana panaglako (retail). Ti paset a pakaibilangan ti produksyon ti krudo a petrolyo, panangiluwas ken panaglako ditoy ken ti panangiyapan agturing kadagiti refinery ket maaw-awagan nga upstream oil industry.

geothermal power - kuryente a parpartuaten ti pudot iti uneg ti daga. Ti pudot ket mangikulong ti agburburek a danum nga asideg iti rabaw ti daga. Ti singaw ti agburburek a danum ket maus-usar tapno paandaren dagiti turbina nga agparpartuat ti kuryente.

hydroelectric power - kuryente a maparpartuat babaen iti puersa ti agay-ayus a danum. Babaen kadagiti dam wunno waterfalls, makapartuat ti umdas a puersa a mangparikus iti turbina a mangpartuat ti kuryente.

LPG (liquefied petroleum gas) - gas a kadawyan a maus-usar iti panag-luto. Mas popular iti awag a Gasul, ti marka ti LPG nga aramid ti Petron.

natural gas - gas a kas ti krudo a petrolyo ket manipud met kadagiti nagrupsa nga immune nga ayup ken mulmula. Mabalina met a masarakan wunno kadua dagiti deposito ti krudo a petrolyo.

Oil Price Stabilization Fund - pondo idi ti ERB a buffer wunno pangpullat kano tapno protektaran ti umili kontra iti sobra a pananggato ti presyo ti petrolyo. Iti aktwal ket agserserbi a pangpullat ti guberno iti makiskissayan a ganansya dagiti kumpanya ti petrolyo no mapalubosan dagiti petisyon para iti pananggato ti presyo.

presyo iti sangalubongan a market - ti masursurot a pagrurukan itatta iti Pilipinas ket ti presyo ti krudo a petrolyo manipud iti Dubai

pump price - presyo ti mailaklako a produkto a petrolyo kadagiti gasolinaan

panagrepina - panaglinis iti krudo a petrolyo tapno mapartuat ti mas pino ken puro a produkto a petrolyo. Maar-aramid babaen iti distilasyon wunno panangpapino tapno pagsisinaen ti nadumaduma a ramen ti petrolyo.

refinery (wunno oil refinery) - pasilidad a mangrepina ti krudo a petrolyo

repinado a produkto a petrolyo (wunno produkto a petrolyo) - dagiti naaramid a produkto manipud iti krudo a petrolyo. Kas pangarigan: gasolina, diesel, gaas ken LPG.

sektor ti enerhiya - sektor a pakaibilangan ti industriya ti petrolyo ken kuryente.